

Overweging en voorbeden Kerstmorgen, 25 december 2012

In het begin was het woord: klinkt op het eerste gehoor niet om wakker van te worden. Er zijn zoveel woorden. Het woord: is dat nu het begin van alles, de grond onder je voet? Niet zoals het in het Nederlands klinkt – *het woord* klinkt onzijdig, onpersoonlijk. Traditore traduttore zeggen de Italianen: elke vertaling is verraad aan het origineel. Daarom verplaatsen we ons even naar en tafereel dat dichterbij de bedoeling komt.

Een piepklein menskind ligt te slapen.
De ouders tillen het op, lachen het toe, spreken lieve woordjes op vriendelijke toon.
Heel hun ziel, al hun liefde leggen zij erin. Zij hopen dat het binnenkomt bij de kleine.
En een reactie uitlokt: een lach op het snoetje, een geluid uit het kleine mondje.
Hier zijn woorden geen onpersoonlijke dingen, maar *een levend spreken*, verbonden met het hart en de ziel, met over en weer – contact, communicatie
Het levend woord *komt van mij naar u*. En als het goed is, komt het bij u binnen.
En wat voor u van belang is, dat slaat u op en dat neemt u mee; het wordt eigen aan u.
Het gaat van mij naar u en het wordt van u. *Wat in mij was wordt het uwe*.
Het opent een andere wereld. Maar u blijft uzelf, u verwerkt het op *uw* manier.

Zo heeft Johannes Jezus in het begin van zijn evangelie neergezet.
Gesproken, verwekt door God. Gesproken, gezonden tot ons, de hoorders.
Een woord, '*vol van genade en waarheid*', dat voor ons een wereld wil openen naar goedheid en ontferming, naar vrede en zegen.
Maar, het lukt alleen, als het woord gehoord wordt, ontvangen en persoonlijk verwerkt.

Het is een woord dat ons wil aanspreken, wakker roepen
Licht wil brengen in het duister, *zelf het licht is in een donkere wereld*.
Het wil de sprakeloosheid doorbreken, het dodelijke zwijgen
– er is volle stilte, vol geheim en aanwezigheid voorbij de woorden,
en lege stilte, elkaar niets te zeggen hebben en elkaar ontvluchten.
Het gaat mis met een relatie als de twee niet meer met elkaar praten
en ieder terugvalt in het eigen zwijgen.
Mens-zijn gaat pas als woord-en-antwoord goed op elkaar zijn afgestemd

Het woord is vlees geworden. Dat woord 'vlees' moeten we goed horen: met de oren van de joodse tijdgenoten van Johannes.
Niet bedoeld wordt het vlees dat je bij de slager kunt krijgen.
Maar ook niet zonder meer 'de mens'. *Alle vlees is als gras*, zingt een psalm: *een schroeiende wind waait erover en het verdort*: de mens die kwetsbaar is en broos,
– niet de mens die wij dromen maar de werkelijkheid van bloed, zweet en tranen.

Terug naar het tafereel van de ouders die contact zoeken met hun kleine kind: zij passen zij zich aan – zetten geen grote keel op maar dimmen tot klein volume.
Wil je met je spreken dichtbij de kleine mens komen en vertrouwen winnen, dan moet je zover als mogelijk is de wereld van het kind binnengaan.
Zo neemt Gods roepen zelf deel aan het leven van hen tot wie het spreekt, als lotgenoot.

Het heeft zich gewaagd aan onze wereld juist daar waar die niet goddelijk goed is.
Om daar te roepen waar de mensen zijn, waar ook en hoe ook er aan toe.
Weerloos kind met de pasgeborenen, dopeling met hen die een nieuw leven beginnen, in de dorre en droge woestijn met mensen in dorre periode,

op weg met hen die zoekende zijn, lijdend met hen die weten wat tegenslag is, gestorven met wie de dood in de ogen zien, begraven met allen die uit het zicht raken. Veel dichterbij is het woord dan wij denken. En 'dichterbij' is in de bijbel niet het dichtst bij de bovenlaag maar juist bij de mensen onderaan, niet dichtbij het welslagen maar eerder bij de mislukking, niet dichtbij de vitale exemplaren van het mensenras maar juist bij lijdens aan kwalen. 'Als wij hem zoeken in een voornaam gebouw, dan is hij in het veld tussen de herders. Speuren wij naar hem tussen de eerwaarden, dan hangt hij tussen twee boeven' (Betto). Waar wij geen zegen zien, eerder Godverlatenheid, juist daar houdt Hij zich op: tussen os en ezel – in het hebreuws: tussen *schorremorrie* (Jesaja 1,2-1)

Maar dat is ook de kern van wat God te zeggen heeft: Hier sta ik, *Ik Ben Er, Ik Zal Er Zijn*. Een woord in levende lijve dat waarmaakt wat het zegt: het niet bij woorden alleen laat, zijn gezicht laat zien, zich waagt aan anderen. *Het heeft onder ons zijn tent opgeslagen*: het koos niet een veilige burcht, maar heeft zich gewaagd in het open veld. Levende zelfgave is dit woord geworden, levende zelf-mededeling in alle opzichten. In het grieks rijmt woord op brood: de klank van *logos* komt in de buurt van *artos*. *Dit is mijn vlees voor het leven van de wereld*. Zo klein als het is, is het 'brood des levens'. Zo klein en kwetsbaar is dit brood als het vlees.

Maar haalt het wat uit, dit levende spreken van God dat zich zo kwetsbaar maakt? Zo gemakkelijk kan het overschreeuwd worden door de wereld van het grote lawaai. Terug naar de ouders en het kind: zij leggen alle macht af, om het mogelijk te maken dat het kind zelf voor de dag durft te komen. Het ligt aan u, aan mij, of het wat wordt. Het gaat God niet om zijn macht, maar om *ónze* kracht: die wil Hij in ons wakker roepen. Hij komt niet als een hemelse interventiemacht; Hij komt opdat wij zelf durven komen'. En zoals hij zelf klein begon, zo mag u, mag ik, mag ik klein beginnen. *Gedenk mij* zegt een gekruisigde bandiet, als hij Jezus naast zich ziet hangen. 'Vandaag nog zul je met mij zijn' is het antwoord: samen in de miserie, samen in de glorie - Zou hij het hebben durven vragen als Jezus niet zo dichtbij gekomen was?

Morgen viert de kerk – met opzet meteen na Kerst – het feest van de eerste martelaar. In het uur van zijn dood roept Stefanus: 'Reken hun dit misdrijf niet aan'. Hij spreekt zoals Jezus dat deed in zijn laatste ogenblikken: 'Vader, vergeef het hun', – Hij is als Jezus geworden. Het woord is vlees geworden: Gods levende spreken heeft een brug geslagen. God, die de hemel zelf is werd een aards mens. Met de bedoeling dat wij stervelingen als God zouden worden. Hij werd op aarde, hier beneden, geboren *Opdat wij uit God, van boven, geboren zouden worden* - zegt Johannes.

VOORBEDE

Bidden wij tot God
die zich heeft laten zien
en tot ons gesproken heeft.
in een kwetsbaar mensenkind.

Om licht voor allen
die geen uitzicht hebben.
Om een goed woord
voor hen die zich verlaten voelen.
Bidden en zingen wij ...

Om licht voor de volken op aarde,
met name in oorlogsgebieden.
Dat zij leren de zwaarden van het geweld
om te smeden in ploegen van samenwerking.
Bidden en zingen wij ...

Om vrede tussen de drie godsdiensten van het Woord:
tussen joden christenen en moslims.
Dat zij Gods woord niet hanteren als wapen
maar als oproep tot menselijke nabijheid.
Bidden en zingen wij ...

Voor ons die hier bijeen zijn gekomen,
voor heel onze geloofsgemeenschap.
Dat wijzelf in levende lijve
boodschap worden van Gods mensenliefde.
Bidden en zingen wij ...